

МКОУ Алкадарская средняя общеобразовательная школа

Открытый урок по музыке и литературе на тему:

«ЕТИМ ЭМИН-ДЕВИРДИН ЧИРАГЪ»

«Манийриз элкъвенвай шиирар»

Подготовили и провели учительница
род.яз.и литературы Сийидмагомедова И.Ш.
и учитель музыки Аликулиев Р.О.

Алкадарская СОШ 2018г.

«Етим Эмин –девидин чирагъ.»

«Манийриз элкъвенвай шиирар.»

Метлебар: Етим Эминан уьмуьрдикай ва яратмишунрикай авай чирвилер генани деринарун, лезги литературада ва музыка гьамиша сих алакьада авайди къалурун, шиирар клелун.

Тадаракар: ктабар, шииррин кватгалар, портретар, цлан газетар. манийрин минусовкаяр, проигриватель

1.Тарс тешкилун.

2.Муаллимдин гаф.

М. Алай йисуз, аялар, чна лезги халкъдин члехи шаир, Е.Эминан юбилей, хъанвай 180 къейдна. Цинин йис Етим Эминаз талукъарнавайди тир. Къецин чи тарсни чна Етим Эминан яратмишунриз талукъарнава.

Е.Эмин –им лезги литературадин члалан бине я .Етим Эминан багъа тIвар тийижир лезги квел гьалтдач.Ада вичин гьич садрани куьгъне тежедай эсерралди чи эдебиятда, культурада фадлай дурумлу чка къунва.А вахтарин шаирри шиирар араб, туьрк ва фарс члаларал кхьидай.Е.Эмина а девирдин адет чIурна,ада вичин шиирар лезги чIалал кхьена.

Эминакай чаз инсанвилин, гьахъвилин чешне хьанва.Гьавилай чна чун Эминан халкъ я лагъана,хиве къазват ва и кардал дамахзава.

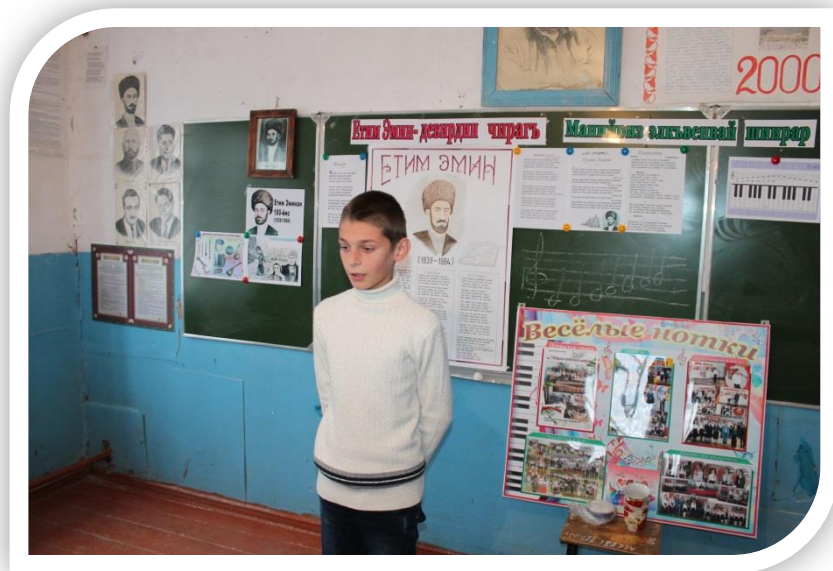
Ханбиче Хаметовади Етим Эминаз багъишнавай хъсан эсер кхьенва .

1.«Руьгъдин къеле» эсердай **Сийидмагомедова Мадинади** чаз са чIук кIелда.

М.-Етим Эмин, аялар, гзаф акьуллу, савадлу кас хъана. Адаз кIел-кхьин чирдай мумкинвал хъана. Сифте ада вичин бубадивай, ахпа гьа девирдин алимривай вичиз араб, туьрк ва фарс чIалар, диндин илимар чирна.

2. Етим Эминан уьмуьрдикай чаз **Ягибеков Азиза** суьгъбетда.

М. Етим Эмина вири шаирри хьиз, гзаф шиирар гуьзел гьиссерикай, михьи муьгъуьбатдикай теснифна.Адан гзав шиирар манийриз элкьвенва.Гьавилай, чаз

чизва, литература ва музыка гъамиша сих алакъада авайди я.Къе чнани чи къве тарс сад авунва.Етим Эминан уьмуьрдин юлдаш Туьквезбан тир.Етим Эмин Туьквезбанал, гъадан буба хважа Мегъамедан медресада клелдайла, таниш хъана.Цувад йиса авай жегъил Туьквезбанал ашукъ хъана, амма клелна куьтягъайлани жегъилар чеб-чпиз къисмет жезвач. Туьквезбан масадаз тухузва. Адан шиир «Туьквезбан перишан манидиз элкъвезва.

3.Мани «Туьквезбан» тамамарда Саидов Марина.

Туьквезбан

Е.Эмин

1

Къ.Ибрагимов

Гъайиф тушни вун эцигиз чилерал,
Ширин вирт я, хуш нямет я, Туьквезбан.
Хаму кард хъиз, хвена кландай гъилерал,
Вун жагъайдаз хупI девлет я, Туьквезбан.

Припев:

Гъар пакамаз экъечIдай са,
ЭкъечIдай са рагъ я вун.
Гъилел кудаи, нур гудай гъакI,
Нур гудай чирагъ я вун.
Гъар са ширин емиш авай,
Емиш авай багъ я вун.
Эминав гвайди ви дерт я,
Ви дерт, дерт я, Туьквезбан.
Туьквезбан, Туьквезбан, назик, ширин Туькв,
Туьквезбан, Туьквезбан, ширин-ширин Туькв

2

Вун жагъайдаз гъич ви къадир чизавач,
Зар-зибада гъамиша вун хуьзавач.
Бес за гъикIда? Вун рикIелай физавач,
Зав гвайди ви гъам-хифет я, Туьквезбан.

Припев.

3

Гимишдин пул дуьзмишна на яхада,
Ви ширин мез, шад билбил хъиз, рахада.
Агъузвалмир тай-туьшерин арада,
За ваз ийирди минет я, Туьквезбан.

Музыкадин муаллимдин гаф.

Е.Эминакай куьрелди ихтилат,ва адан манийриз элкьвенвай шиирар,абуруз сесер кхьенвай композиторрикай сугьбет.

Лезги ва Дагъустандин литературайрин классик Етим Эминан эсерар урус ч/алариз таржума авунва,абур милли мектебра ва университетра чирзава,композиторри музыкадал эцигнава,артистри сегьнедилай лугъзва.

Мани «Назлу дилбер»

М. Алимри лугъзвайвал, Эмин Туьквезбанал 29 йиса аваз эвленмиш хьана. Абуруз ругуд аял хьана. Кьве руш амукьна, арада авай кьуд гада кьена.Чехи руш Къизханум ва гьвечли руш Мислимат.Ада вичин гьвечли рушаз «буба клус» лугъуз эвердай.

Чехи руш це лугъуз Ахнигай уьлчияр атайла,абуру Етим Эминан суфрадал виш манат абасияр вегьена. Ахьтин крариз акси тир Эмина пул кьувумрив вахканга ва гьа суфрадихь ада «Къавумдиз» шиир туьклуьрна.

4. «Сегьне» шиир клелда **Ягибеков Сакрата.**

М. Муьгьуббатдин, дишегьлидин тариф ийизвай шииррир Етим Эминан яратмишунра еке чка кьазва.Шаирди вири рахунар,парталар,кьилихар лап хьсан такьатралди кьалурнава.

5.Мани «Назани» тамамарда хорди.

Назани

Фимир, назлу, зун къвезава,
Дердинин дарман, Назани.
Зун дили-дивана жезава,
Зи дерт чидай, чан Назани.

Къизилгуьлдиз ухшар авай,
Жасад якъут къашаравай,
Уьмуьр цлувад яшаравай,
Дуьньядлай масан, Назани.

Юкьва гимиш камар авай,
Ви тарифдин гафар ава,
Къизилгуьлдиз ухшар авай,
Ви къаст зун кьин ян, Назани?

Шумуд руьгъди члугвада агъ?
Яр, ваз жеда закай панагъ.
Заз, Эминаз, клан я, валлагъ,
Таб ваъ, гьахъ-дуван, Назани.

Музыкадин муаллимдин гаф.

Чи композитори манияр кхьидайла нотаяр гьик/ ислемишзават/а, ва абурукай музыкадин рекъе гьихътин ч/ехи куьмек ават/а ихтилат.

М. Етим Эминан шиирар халкъдин къадар-къисмет, экуь мурад, хиял къалурдай шиирар я. Ада кесиб халкъдин залан уьмуьрдикай, дердерикай, гьикъван гъарагъайт1ани са зат1ни тежезвайдакай кхьизва. Шаирдин сес зенгиниз элкьвенва.

6. Шиир «Гъарай эллер» клелда **Ягибеков Игната**.

7. Пирмагомедов Азиза чаз «Дуњня гъей» шиирдикай лугьуда.

Етим Эминан Яратмишунриз члехи алимри ва зарийри еке кьимет ганва.

8. Расул, Имам, Мурад.

9. Мани «Гуьзел Тамум» тамарда хорди.

Гуьзел Татум

1

Гуьзел Тамум, ая фагьум
Зи чанда гум кьекъвезава
Вилин накъвар хъана селлер
Сефил зи рик/ ишезава

2

Залан парар хъана гъамар,
Сабур-къарай техъвезава
Рекъиб шейт/ан я хьи душман,
Жемир адан гъич вун ч/алахъ,

3

Аман я ваз гумир на наз
Зи чан ц/ураз,к/уърезава
Гуъзел за гъик/ ийин зи рик/
Къакъатунхъай кич/езава

М. Етим Эмин яргъалди начагъ хъана.Ам месе гъатна.Гъа девирда адан тлал сагъ тежедай тлал тир.Ам гзаф кесибвиле гъатнавай.

10.Шиир «За вуч ийин, аман яраб?» келда **Хаирбеков Мухамеда.**

М. Етим Эминан девирда гзав шаирри чпи – чпиз шиирралди чарар кхъизвай. Эминани вичин ярар дустариз са къадар шиирар бахшна.И шиирра – чарара шаирди вичин гъалдикай, чпин гъуърметлувиликай, хъайи агъвалатрикай хабарар гузва. Ихътин чарар ада Къазанфарбегаз, кпириви Эминаз, Алкъвадар Гъасан-Эфендидиз кхъенай. Са къадар шиирар «Дустариз», «Стхаяр», «Азиз дустар, килигдачни зи гъалдиз?» дустариз бахшнава.

11.Шиир «Стхаяр» келда **Идрисов Мурада.**

12. Шиир «Дустариз» сесиналди чаз **Идрисов Мухаммеда** тамамарда.

Дустариз (Етим Эмин)
(Рагимат Гаджиева)

Хабар къртIа зи гьалдикай дустари,
Шукур аллагь, хъсан я, лагь дустариз.
ТIалабирди чпивай зи къастари
Хийир-дуьа, игьсан я, лагь дустариз.

* * *

Хажалатар, хифетар зи дерин я,
Заз алахьай гуьлуьшан югь серин я.
Вил атIудагь дуьньядихъай - ширин я,
Айиб мийир, инсан я, лагь дустариз.

* * *

Жув хъайила эвел халкъдин арада,
Гила хелвет хажалатдин кьурада.
Дердерикай хабар къадагь чарада,
Дуьньядин гьам гьижран я, лагь дустариз.

* * *

Бенде авач гьал гьикI ятIа аквадай,
Дердиникай хабар кьуна рахадай,
Фугъарадин гьакъикъатда аквадай.
Бей-адалат дуван я, лагь дустариз.

* * *

Дустариз лагь: гьафил тахъуй ахвара,
Эхир нефес жезава, лагь, мукъвара.
Етим Эмин амач лугъуз, фугъара, -
Квез жериди са ван я, лагь дустариз.

Шаир гзаф яр-дуст ва чир-хчир авай, гьурметлувилелди жемьтдин юкьва авай ва абурухъ галаз гьамиша алакьа хуьзвай кас тир. Етим Эмина чаз хейлин тарсар, насигатар туна. Ам кесиб халкъдихъ рикI кузвай кас тир. Халкъдал алай азаб аквазвай, сакIани абурун гьал кьезилардай такьатар, кьуватар авачир шаир Аллагьдихъ элкьвезва. Ам халкъдин бахтлу уьмуьдихъ гележегдихъ инанмиш, ягъунвай кас тир. И кар адан ширри тестикъарзава. Адан шиирар кIелун ва чирун чи буржи я.

Литературадай викторина:

- 1) Етим Эмина халис твар вуж я? (Мегъамед Эмин)
- 2) Квез Е.Эминан манийриз элкъввенвай гьихьтин шиирар чида?
- 3) Е.Эминан рушарин тварар вужар тир?
- 4) Етим Эминан буба вуж тир?
- 5) Етим Эмин гьихьтин къази хъана?
- 6) Етим Эминаз гьикӀ кӀелиз кхьиз чирдай мумкинвал хъана?
- 7) Вучиз Етим Эмин жегьилзамаз рагьметдиз фена?
- 8) Етим Эмин гьихьтин уьмуьрдихъ и инанмиш тир?
- 9) Етим Эминан ватан гьим я? (С.С.район, Ялцугьрин хуьр)
- 10) Квез Етим Эминан гьихьтин шиирар чида?

Музыкадай викторина

1	Музыкальное сопровождение	аккомпанемент
3	Автор 1-ой Дагестанской оперы «Хачбар»?	Г.А.Гасанов
4	Знак отмены диеза и бемоля	бекарь
5	Вибрация-это	Небольшое колебание высоты звука
6	Одно из основных свойств звука	высота
7	Постепенная восходящая или нисходящая последовательность звука	гамма
8	Как называется средний женский голос...	меццо-сопрано
9	Сколько клавиш у фортепьяно?	88
10	Повышение ступени на 1 тон	дубль-диез

Подведение итогов: